Ч. 258 Пятниця 18 (30) падолиста 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адмінїстрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цїлий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цїлий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Ще про реформу виборчу.

Позаяк вчерашне справоздане з засїданя комісиї парляментарної для реформи виборчої есть в дечім, особливо же в заявленю президента мінїстрів кн. Віндішґреца задля своєї короткости неясне, для того уважаємо за відповідне тут єго доповнити. Після наспівших нинї віденьских ґазет сказав п. президент мінїстрів:

„Правительство заявило дня 23 падолиста 1893 р., що уважає своєю першою і найважнїйшою, полїтичною задачею в порозуміню з коаліцийними партиями Палати послів завести широку обемисту реформу виборчу, котра би задержуючи істнуючу тепер конституцийну репрезентацию ґруп інтересів і увзгляднюючи точно відносини поодиноких королевств і країв довела до значного розширеня права виборчого, розтягаючи єго і на ті верстви народу, котрі були доси виключені від того права, особливо же на робітників; то право виборче мало би забезпечити заразом і дотеперішну ваготу полїтичних прав міщаньства і селяньства а також і збільшити число членів Палати послів а наслїдком того вийшла би потреба ревізиї подїлу округів виборчих.

Щоби ту цїль осягнути вступлено насамперед на дорогу довірочних нарад. За підставу тих нарад предложило правительство запрошеним мужам довіря коаліцийних партий основу проєкту, на котрі однакож всї сторони не могли згодити ся.

Коли-ж з початком сеї сесиї парляментарної наради знову розпочали ся, а то насамперед з предсїдателями клюбів коаліцийних, вказано зпосеред запрошених участників на внесене в справі основаня палат робітничих і удїленя тим палатам права виборчого до Ради державної. Тогди здавало ся, що буде річ можлива, щоби коаліцийні партиї згодили ся на сей проєкт в головних єго основах. З тих нарад можна було дальше зміркувати, що показались би неодні, значні трудности, коли-б прийшло ся забезпечити в Палатї послів обширнїйшому такому предложеню потрібну для него кваліфікована більшість. Правительство було тогди готове приняти си за той проєкт, котрий містив в собі основане палат робітничих, взглядно віддїлів при палатах торговельних і промислових для справ робітничих, а то тим більше, що репрезентанти всїх партий згідно з правительством уважали серед всяких обставин за відповідне признати робітникам репрезентацию парляментарну.

Однакож в послїднім часї, коли розширено круг мужів довіря покликаних до нарад, показало ся, що й против сего предложеня підносять ся важні сумнїви, так, що внесене такого предложеня не мало би нїякого безпосередного успіху.

Отже правительство передає тепер сю справу нарадї комісиї для реформи виборчої.

З того досьвіду, який зроблено при ведених доси нарадах, показує ся, що всї сторони годять ся на то, щоби робітникам призвати парляментарну репрезентацию, і то треба насамперед мати на оцї.

Коли-б однако-ж згадані партиї згодили ся на то, щоби й другим верствам людности, котрі доси не мають права виборчого, признати то право, то правительство — о скілько ті внесеня обертають ся в рамах наведеного на початку і позістаючого міродайним для правительства заявленя — буде готове причинити ся на сїй підставі до того, щоби виготовлено такий проєкт закона“.

Друге дуже важне заявлене п. президента мінїстрів у відповіди на бесїду посла Фандерлика було слїдуюче:

„Менї видить ся, що то причинить ся значно до простїйшого веденя нарад, коли вкажу на то, що мінїстерство справ внутрішних вислало письмо до президента Палати послів того змісту, що предложене правительства в справі реформи виборчої, котре внесено дня 10 жовтня 1893 р., бере ся назад.

„Попередний бесїдник висказав ся дуже скептично о виглядах нарад комісиї для реформи виборчої. Я не подїляю того єго скептизму. Я маю надію, що хоч доси не удало ся осягнути угоди коаліцийних партий, то цїль дасть ся осягнути на вибраній тепер дорозї. Але коли вже на нинїшнім засїданю говорено о загальнім праві виборчім, то я не здержую ся анї на хвилю, щоби заявити, що правительство, придержуючись засад, висказаних в своїм першім заявленю, не могло би згодити ся на предложеня, котрі в який небудь спосіб стремили би до загального, рівного і безпосередного права виборчого.

Ми не хочемо тут коментувати сї заявленя п. президента мінїстрів, анї розбирати близше, що промовляє за заведенем загального права голосованя а що против него, особливо же серед наших обставин; констатуємо лиш два факти, які проявили ся вже на сім першім засїданю комісиї для реформи виборчої: 1) що єсть

---

10)

З КРАЮ ФАРАОНІВ.

Культурно-етноґрафічні образки з нинїшного і стародавного Єгипту.

(Після: Г. Бруґша, Г. Рольфса, Т. Наймана і др.)

III.)

Каіро, столиця Єгипту, єго історня і єго жителї. — Місто і єго околиця. — Цитаделя і алябастрова мошея. — Ель Азгар. — Житє в Каірі. — Корзо Кедива. — Празник „кісве“ або сьвятого ковра. — Музей в Ґізех. — Гелюан і Мемфіс.

(Дальше.)

Каірска цитаделя то репрезентантка фізичної сили ісляму в Єгиптї а мошея Азгар представляє нам ту духову силу ісляму, котрою він панує в цїлій Африцї та ставить найсильнїйший опір християньскій культурі і цивілїзациї. Звідси розходить ся що року десятки тисячів магометаньских духовників, готових кождої хвилї довести своїх одновірцїв до найбільшого фанатизму. Ель Азгар або Джамі аль-азгар єсть сьвятинею а заразом і найвисшою школою, унїверситетом магометаньским, в котрім молодї Єгиптяни, Араби, Турки і т. д. учать ся постанов своєї віри а попри то по трохи й инших наук. Сю мошею можна оглядати лиш за призволенем мінїстерства. Один віденьский подорожник так єї описує:

— Ось вам позволене мінїстерства до Ель Азгар — сказав до мене Гальтон паша, президент єгипетских зелїзниць, подаючи менї одного дня рано в своїм бюрі картку з синою печаткою, на котрій було виписаних кілька рядків по арабски — а отсе той Абдуллах, котрий уміє трохи по францускп і поведе вас туди.... Абдуллах закликав зараз з дороги каірску дорожку, я сїв на ню а він вихопив ся на козел і так поїхали ми найпершою каірскою улицею Муски, перебираючись нею серед товпи людий лиш з великим трудом. Що хвиля роздавались по улици крики: „Оах! Емінак, шемалак, ріґлак! (Бачність! На право, на ліво, пильнуйте ноги!) Відтак звернули ми у вузку, бічну улицю, на котрій стоїть повно буд, і за кілька хвиль станули при західнім входї до унїверситетскої мошеї.

Мослим не знає ріжницї межи наукою а релїґією, межи знанем а вірою, бо віра єсть у него найвисшою наукою, котра впливає у него на весь державний і горожаньский устрій. Учити ся значить для того у него — сповняти богоугодне дїло, котре приказує пророк слїдуючими словами: „Старайте ся присвоїти собі знане, хоч би вам прийшло ся шукати єго і в поганьскім краю“, або знову: „Чорнило ученого, єсть так дорогоцїнне, як кров мученика“. Не диво отже, що Араби в найтемнїйшу пору европейскої історії піддержували через пять сот лїт сьвітло науки, збирали й переводили дїла найзнаменитших писателїв, розвивали ґеометрию і астрономію, дали початок альґебрі й хемії та заводили при мошеях школи і закладали бібліотеки по містах. Мошея, в котрій нїчо не нагадує бога, не єсть такою сьвятинею як н. пр. у нас церков; єсть то лиш місце, де збирають ся люди, єсть то „джамія“, до котрої вільно зайти кождому ісповідникови магометаньскої віри або Мосливови в кождій порі дня або ночи, там обмити ся, помолити ся, з'їсти і випити та відпочити. В такій джамії єсть одна комната для спільної молитви і до уминаня, керниця з водою до пита та школа для дїтий і для старших, де учать за дармо. Крім того єсть він ще нераз і господою для подорожних та шпиталь і т. д. Така джамія удержує ся з побожних фондаций султанів (султане) і приватних людий (вакуф).

Величавими воротами, званими „воротами голярів“, входимо до унїверситетскої джамії; кількох арабів, що відобрали від нас картку з мінїстерства для вакуфів, читають єї а відтак натягають нам на ноги широчезні жовті пантофлї і так „сунемо“ ми під проводом сино убраного слуги унїверситетского по сьвятій землї дальше до джамії. На подвірю під аркадами, довгім на 50 а широкім на 40 метрів, де повно всїляких, красно вирізуваних і мальованих стовпів, зелїзних решіток та деревляних перегород, стоять при малих керничках молодцї і старші люди та миють ся після приписів

загальне стремленє, щоби надати право виборче робітникам а може ще й тим верствам людности, котрі доси не мали того права; 2) що правительство єсть противне загальному праву виборів. З такого стану річи виходить лиш то одно, що із заведеня якоїсь реформи виборчої в повисшім дусї могли би що найбільше скористати робітники і добре би було, коли-б при тім не потерпіло селяньство і міщаньство. Але при сїй нагоді не можемо поминути тої нашої полїтики, котра від якогось часу вхопилась була сего, що так скажемо, модного — іменно у нас — поклику „загальні вибори“ і ставлячи єго за одну із найголовнїйших основ своєї діяльности обіцювала — грушки на вербі. Був то як не один у нас нерозважний крок полїтичний, не маючий нїякої реальної підстави. А що-ж тепер принесуть нам ті наші полїтики, що розпинали ся доси за ідею загального права виборчого? В найлїпшім случаю хиба великий — пшик! Инша річ, певно, була би, коли-б ми мали і у себе дома і в парляментї таку силу, що могло би переперти наші жаданя. Але навіть і в такім случаю практика показала би, чи серед теперішних наших обставин загальне право голосованя вийшло би дуже на здоровлє нашому народови. Практичний полїтик по нашій думцї повинен старати ся передовсїм о то, що може тепер і безпосередно принести хосен єго народови, а лишити то пізнїйшим часам, з чого нарід може користати хиба аж в далекій будучности.

Перегляд політичний.

На вчерашнім засїданю Палати послів вела ся дальша дебата над законом против піяньства і ухвалено §. 3 закона з поправкою пос. Роґля. Пос. Пацак поставив пильне внесенє в справі зміни закона прасового а то в тім дусї, щоби там було постановлено, що не вільно конфіскувати ґазети за бесїди, виголошені в Делегациях. Пильність внесеня відкинено 136 голосами против 72 і передано єго комісиї.

Зачувати що сполучена лївиця німецка постановила в справі реформи виборчої старати ся о заведенє пятої куриї, робітничої.

До польских ґазет доносять з Варшави, що там удержуєсь сильно чутка, що ґен. Гурко не поверне вже більше на свою посаду ґен.-ґубернатора. З Петербурга поїде він насамперед до Берлина на пораду лікарску а відтак до Нїцци, а опісля буде мабуть іменований членом росийскої ради державної. Доносять також, що для Поляків повіяло тепер в Росиї користнїйшим вітром.

З Білграду доносять, що в тамошних кругах полїтичних привязують велику вагу до факту, що король сербский перебуваючи у Відни був на незвичайно довгій авдиєнциї у австрийского Монарха.

Як звістно, ухвалив француский парлямент кредит потрібний на війну з Мадаґаскаром і тепер вже лагодять ся войска француські до походу. Тепер же доносить бюро Райтера з Порт Люй, що королева Говасів на Мадаґаскарі видала манїфест до свого народу, щоби лагодив ся до як найбільшої оборони від чужих напастників. Війна Франциї з Мадаґаскаром єсть отже нехибна.

Новинки

Львів дня 29 падолиста.

— **Почестне горожаньство** надала рада міста Сокаля Є. Е. п. Намістникови ґр. К. Баденї і Є. Е. Адамови Сапізї.

— **Зміна властителів.** Фільварок Пядики-Стасин під Коломиєю купив п. Валерьян Захарясевич, властитель дому комісового у Львові, від наслїдників бл. п. Марияна Чайковского.

— **Головою товариства** взаїмної помочи дяків львівскої епархії іменований о. прелат Лев Туркевич, а заступником о. Лев Гузар.

— **Сокіл** у Львові дає дня 2 грудня с. р. концерт в сали Народного Дому. Буде грати війскова музика і будуть забави товариські. Початок о 5 год. по полудни. Вступ 30 кр. Добірний буфет на місци.

— **Популярні універсітетскі курси.** В австрийским буджетї на 1895 р. поміщена позиция під заголовком: „Субвенция на устроєнє популярних універсітетских курсів у Відни 600 зр.“. Се має бути початок діяльности по приміру анґлїйскої Universyte extension (розширенє університету). Оксфорд, Кембрідж дали в тім взгляд ініциятиву; в згаданих містах і многих друг устроюють професори, учені і люди фахові провізоричні, але сталі, орґанїчні, цїлість якої небудь галузи науки обнимаючі курси для ширшої публики. До того вибирають предмети з істории, полїтики, економії, адмінїстрациї і взага такі, які кождий горожанин повинен знати. Н того рода курси ходять люде заняті фізично працею і учать сл. Введено також вписи і іспити; хто зложить того рода іспит із цїлого курс — при чім нїхто єго не питає, чи кінчив як школи — дістає сьвідоцтво, на основі котрое єсть увільнений від одного року студий на університетї. Курси такі приступні і понятні дл кождого, хоч они строго научні і основні. Досит представити собі вплив того рода викладів бодай на одну квестию социяльного руху, щоби пересьвідчитись, що они можуть найуспішнїйше ділати против анархістичних змагань. Згадана Universyte extension єсть в Англії дуже хосенною институциєю. Як бачимо, правительство хоче і Австриї зробити початок в тім напрямі.

— **Убийства.** В Тернополи веде ся розправа против 70-лїтної жидівки, котра свого 75-лїтного чоловіка в три тижні по шлюбі отруїл аршеником, щоби забрати 200 зр., котрі мав чоловік, а не хотів їй видати. — У Львові вед ся розправа против Парашки Ґнапової, котр скрито вбила свого чоловіка в селї Прусю в повітї равскім — при помочи жидів Ейзика Ессіґа Пінкаса Манна і Маркуса Топфа, котрі разом Ґнаповою засїли на лаві обжалованих. Ґнапова мала любовника, хотіла конче позбути ся чоловіка і удалась о поміч до жидів. Жиди підняли ся за добру заплату „помогти“ Ґнаповій. От насамперед Маркус Топф дав єму в горівцї отрути, але Ґнап якось видержав і остав ся на сї сьвітї. Тодї люба жіночка спровадила єго раз д дому Ессіґа і там жиди сокирою доїхали єм кінця. Зарубавши єго, винесли на шини зелїзниц надіючись, що льокомотива переїде трупа, а тог кінцї пійшли би в воду. Але заким наспіла льокомотива, переїхала шинами дресина і відсуну трупа на бік. Тодї злочин вийшов уже на вер Розправа потреває два або й три днї.

— **Серце по правій стороні.** Сими днями Ґрінцінґ помер молодий чоловік, котрим здав опікували ся лїкарі, бо був незвичайний: мав серце по правій сторонї груди. Називав ся Адоль Шлезінґер і був родом з Відня. Помер не ві того, що мав серце не на своїм місци, тілько н сухоти. Британский музей в Лондонї купив тру

своєї віри, а дальше сидять на соломяних матах хлопцї та киваютъ ся і заєдно говорять на память уступи з корану, магометаньского сьвятого письма або пишуть щось на таблицях з білої бляхи. Цїлу противну сторону подвіря займає головна саля до науки, що має 3.000 квадратових метрів простору; єї низька стеля спочиває на 380 стовпах з ґраніту і мармору. В позаднїй стінї сеї салї суть чотири темні комірки, звані „кібля“, що служать до молитви, а кожда з них призначена для одного із чотирох обрядів, на які розпадає ся магометаньска віра. В однїй з них молять ся Ганбалити, люди з обряду, котрий найбільше ненавидить всяку иншу віру; в другій Маликити, котрі держать ся строго традиций; трета служить Ганефатам, котрі мало зважають на традицию і суть більше вольнодумні, а четверта призначена для Шафеітів, людий з обряду, котрий стоїть по серединї межи Малекитами а Ганефитами.

В сали позасїдали вже денеде під стовпами професори (шейхи) позагинавши ноги під себе та чекають на учеників, котрі тимчасом крутять ся по сали. Замітне то, що всї ті професори, хоч належать до всїляких противних собі обрядів, котрі навіть досить ненавидять ся, учать тут згідно разом і лишають своїм ученикам свобідний вибір. Котрий з професорів лїпше учить, або котрого наука лїпше припадає до смаку ученикам, зараз пізнати по тім, кілько засяде коло него учеників на земли підогнувши під себе ноги так само як і він. Ученики сідають рядами доокола учителя. Коло декотрого сидять по сто й двіста учеників густо, один коло другого, а неодин шейх має їх ледви пять або десять. Шейх кладе книгу перед себе на маленький столичок з дерева або пальмових лїсок, відмавляє коротку молитву і розпочинає науку. Він не учить так як у нас, лиш читає сам з книги або каже котрому з учеників прочитати уступ з книги, а відтак поясняє той уступ. Ученики слухають єго з великою увагою або перебивають єму та питають ся єго, а він їм відповідає; в той спосіб заводить ся розмова межи учителем а єго учениками. Декотрі ученики держать на лївій долони кусень паперу і записують собі на нїм то, що чули, пером з тростини. Найславнїйшим з учителів в сїй джамії був давнїйше старенький дідусь, шейх Гасан-ес-Сакка, котрий сидів завсїгди на підвисшеню, а коло него збирало ся по кілька сот учеників. Наука відбуває ся тут що дня з виїмкою пятницї, котра у магометан сьвяткує ся так, як у нас недїля і триває не більше, як годину або півтора. Відтак ученики встають, цїлують свого учителя в руку і розходять ся громадами по сали або виходять на подвірє, де до них навідують ся їх своякы та знакомі і приносять харч.

Всїх професорів єсть тут около 300, але они не дістають платнї лиш маленьку пенсию з фундациї, а крім того помешканє і одїж на великі сьвята. Они вдоволяють ся лиш тим, що їх становище надає їм велику повагу і приносить честь, а на прожиток заробляють собі тим, що виступають яко проповідники або причетники в мошеях або удїляють приватно науку. Кождий обряд має свого старшого шейха, котрий дає провід в науках і має надзір над учителями і учениками. Цїлий сей універсітет стоїть під проводом найстаршого шейха, котрого давнїйше вибирали всї учителї зпоміж себе. Тепер же установило єгипетске правительство комісию іспитову для професорів і застерегло собі право потверджуваня як самих професорів так і найстаршого шейха, котрий своїм становищем і своїми доходами рівнає ся нашому президентови мінїстрів.

Учеників буває тут, як часом: 8 до 9000 або й більше. В 1876 р. було тут 325 професорів і 11.095 учеників. Ученики не лиш учать ся тут безплатно, але й дістають ще вільне помешканє, о скілько на то місце позваляє і що дня пайку хлїба. Всї краяни (Єгиптяни, Сирийцї, Турки, Африканцї зі всходу і заходу, Дарфурийцї, Бербери і т. д.) держать ся разом і жиють в окремих відділах, будинках, добудованих до мошеї. В кождім такім відділї стоїть кілька шаф на одїж і кілька пак з книжками, а ученики лежать на матах, або сидять лиш тихо та нїби щось думають, підчас коли другі коло них сплять сном блаженних. В бічній, меншій брамі сидить кількох голярів, котрі через цїлий день мають роботу, бо голять ученикам голови до чиста — так бачите, наказує їм їх віра.

В шестїм або осьмім роцї житя вступають тут хлопцї до школи і учать ся тут рівночасно читати і писати та відписувати, а радше відрисовувати деякі місця з корану, котрих також без всякого поясненя виучують ся на память. По сїм слїдують труднїйші уступи з корану, але підобрані до понятя учеників. За два або три роки научать ся они вже добре читати коран і дістають перший степень яко четцї корану або „хатім ель коран“. По сїм слїдують знов два або три роки науки нїби якоїсь граматики та инших наук, як красномовности, способу писаня і т. д. Більша часть учеників, виучившись добре читати і писати, покида

на Шлезінґера для себе. Значить, дехто і по смерти щось варт.

— **Ложка.** Хто би думав, що ложки уживають ся так давно, як люди жиють, а тимчасом у нас перший раз знали ложку тому пецілих десять сот літ. Один венецкий дожа в 10-ім століттю оженив ся з донькою східного пана, і та молода привезла з собою ложку тай їла нею. Люди дивили ся на ню, як на дивогляд, так їм не сподобала ся ложка. Але мимо того ложка повандрувала помалу з Венеції до инших міст европейських і стали єї уживати, але мало хто. Ще в р. 1544 (тому 450 літ) один італїяньский епископ писав такі ради для гостий: „Кождий гість повинен при всїх умити собі руки, заким сяде за стіл, щоби всї були певні, що чистими руками сягає по їду в спільній мисці“. Плинні страви очивидно пили. В середновічні часи в кождім лучшім домі були такі мийниці великі до митя рук.

— **Лїсні злодії.** Зі Стариск в повітї яворівскім пише тамошний властитель села: В моїх лїсах, котрих є звиш 700 морґів, здавна-давен дика звірина мала добру опіку. Серни діставали на зиму поживу, а вовків і лисів нищено. Торік появили ся вовки, але їх в короткім часї вигроено і вистріляно, і стан звірини знов збільшив ся. Тому кільканайцять лїт найшли мої лїсні сїм серн, зловлених на силки, вже неживих. Відтак частїйше находив я так подушені серни, але при помочи властий помалу позбув ся злодія лїсного. Показало ся, що один селянин на моїй звірині дорабляв ся маєтку і ловив єї в такий поганий спосіб. Торік в зимі знов находили мої люди серни, як висїли неживі на сильках; декотрі з них вже зовсім віпсували ся. Але сего року вже тому лїсному злодійству, здавало ся, не буде кінця. Н. пр. одного дня найдено три зловлені серни на ріжних місцях, в трех ревірах. Лїсничі і лїсні пильнували день і ніч, поки вкінци зловили трьох злодіїв, з котрих кождий крав в иншім ревірі. При слідстві показало ся, що таких мисливих є 20 до 30; они поділили лїс поміж себе, так щоби один другому не шкодив. Наставлених сильок найдено звиш 50 і знов кілька зїсутих серн, бо злодії, хоч які спритні, а забували, де в гущавині понаставляли сильки. Таке злодійство може довести до того, що наші внуки будуть оглядати серни хіба в менажериях, а в лїсах їх не побачать. Мій сусїд, що має 1200 морґів лїса, не полює вже від кількох лїт, бо каже, в єго лїсах всї серни і заяцї давно вже виловлені на сильки. Такого підлого душеня бідної звірини у нас ще не бувало, аж тепер такі злодії розмножили ся. Селянин бере за серну 2 або 3 зр., купця все найде, тим способом заробить, а коли єго увязнять, посидить собі кілька днів в теплім арештї, на теплій страві тай журби єму мало. Треба, щоби власти звернули більшу увагу на лїсних злодіїв. Так пише властитель села Стариск. Ми додамо від себе, що на превеликий наш жаль нераз доводило ся нам чути нарікання на несовістність, невдячність, а то і ще гірші прикмети наших селян. „Голодня бере й з огня“ — то правда, та з того ще не виходить, щоби терпіти злодійство та прощати селянам їх блуди. Любов до них каже нам, як тому батькови, що картає сина, відізвати ся нераз острим докором: Селяни! вважайте на то, що буде по смерти, і на то, що за житя! По смерти кара і за житя поневірка, неслава, ганьба і сором! Як може сама громада терпіти такого злодія у себе? Що за приклад для других, а найбільше для дітий, про котрих виховане наші селяни так мало, так дуже мало дбають?!

— **Пів року сну.** О. Беркан описує в одній лїкарскій ґазетї випадок душевний у 15-лїтної дївчини, котра була з роду сухітників, але на умі зовсїм здоровах. Дївчина та була до 45 року житя здорова, але таланту до науки не мала і і людий не любила. Нараз обридила собі їду, особливо від часу, як бачила тїло небіщика. Втїкала від людий, сїдала на припічку і спала. Сон єї тагнув ся що раз довше, а вкінци заснула на пів року. Отець думав, що донька не жиє і вже приготовив ся до похорону, але сьвященик порадив прикликати перше лїкаря. Прийшов лїкар Беркан, і побачив таке: Дївчина виглядала, як лялька з воску, тїло никле, мізерне, лице блїде з легким румянцем, плечі відлежені, на носї пїт, а пальцї ніг струпішілі. Повіки примкнені, але підносили ся троха, коли було дрпути в очи. Коли було ніс дразнити пером або амоняком, хора не боронила ся. Почувши склянку з булїоном, хора мимоволї отворила уста і крізь зуби пропускала троха напою. Віддиху майже не можна було доглянути, серце мов не било, але тїло було тепле. Хора спала в шпитали пів року, почім збудила ся. Памятала докладно, що діяло ся тому пів року. В два роки потім, захорувала знов, полежала близько рік і померла. Лїкар сей каже, що се було гістеричне божевільство у дївчини.— Инший чоловік, Штоль, описує селянина, що три місяцї терпів на задуму, а відтак спав пів року. Бішоф оповідає про одного 42-лїтного волка, котрий з перестраху дістав каталепсиї з нападами падавицї і відтак спав цїлий рік і 4 місяцї. — Про инші цїкаві випадки летарґу ми писали также в свій час, н. пр. того сплячого гірника пригадають собі ще наші цов. читателї.

школу і бере ся до торговлї або ремісла. Друга часть знов учить ся дальше і вступає або до Уряду адміністрацийних або бере ся до торговлї. На тім кінчить ся низший курс науки. На висшім курсї називають ся ученики вже „талїби“ або по турецки „софти“ — то ніби наші академіки. Они учать ся пояснень до корана і до тих мудрих слів пророка, котрі не записані в коранї, лиш остались в традициї. А ті пояснення річ дуже важна, бо они рішають нераз довголїтні процеси та виказують з корану постанови божі о поступованю і дїланю людий. Єсть то, можна би сказати, наука права, котра тревае вісім до десять лїт. В двайцятім або двайцять другім році виходить такий студент з університету, осягнувши там титул „мударрі“ (щось в роді нашого професора середних шкіл), або „шех“ (відповідаючий нашому титулови доктора) і тогди стає або судиєю (каді), або адвокатом (муфті), або учителем (імам, моллах і т. д.)

Університет однакож не виставляє ніякого диплому, котрий би надавав якийсь титул, а дає лиш устно або письменно „позволене до научуваня“ (іджаза); становище, славу і почести мусить собі кождий сам здобувати, як між своїми товаришами, студентами, так і серед ширшої публики. Декотрі ученики із любови до науки старіють ся в школах і длятого між студентами в Ель Азгарі буває богато вже старших людий, котрим єсть по 30 а навіть і більше лїт.

Не рідко наймають ся біднїйші ученики через день за послугачів та робітників, а вечером учать ся від своїх товаришів того, що ті в день научились від шехів. Коли-ж прийдуть три місяцї вакаций, то всї вертають в рідні сторони і там проповідують слово пророка, щоби тим способом заробити собі на другий рік на дальшу науку. До кождого місточка, де лиш була яка мошея, заходив давнїйшими часами— а так буває по части ще й нинї — якийй ученик з Ель Азгара і ставав при нїй за „факіра“ або четця корану, а нарід уважав єго за тим більшого сьвятого, чим більшу часть корану умів він на память. При мошеях в більших містах заводили они початкові школи, а яко учителї в приватних домах учили они не лиш дїтий, але й всю челядь та невільників; яко вандруючі дервіші несли они науку в найдальші оази пустинї. Таким способом школа в Ель Азгар здобула собі вплив на цїлу майже Африку і розширила по нїй магометаньску віру або іслям, котрий ставить нинї проповідникам віри Христової найбільші перешкоди.

Мошею Ель Азгар, „сьвітлу“ виставив ще в 975 р. п. Хр. фатимідский полководець Джавгар на дім молитви. Колиж іслям розпав ся на дві секти, шіїтів і сунїтів, котрі розпочали між собою релїґійну борбу, спроваджували сюди шіїтскі султани великих учених, котрі помагали їм вести ту борбу против сунїтских калїфів в Баґдадї. В 13 і 14 столїтю дійшла була слава сеї школи до найбільшої висоти; тут бувало тогди і по 20.000 учеників а крім корану учено также астрономії, математики і наук лїкарских. Від 16 столїтя зачала она упадати, бо всю науку обмежено лиш на саму науку віри.

(Дальше буде).

Телеґрами.

Прага 29 падолиста. Вчерашні тіснїйші вибори до ради громадскої випали вповні в користь Старочехів.

Букарешт 29 падолиста. Румуньска палата послів вибрала своїм президентом Мана а віцепрезидентами Тріандафіла, Поґора, Аріона і Бальха — всї консервативисти. Президентом сенату вибраний Юр. Кантакузене.

Білград 29 падолиста. Сербский посол в Петербурзї Василевич пішов на пенсию.

Париж 29 падолиста. Австрийский амбасадор Гойош вручив вчера президентови Казимір-Перієрови відкликуюче єго із сеї посади письмо.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1894, після львівск. год.

Відходять до

	Поспішний		Особовий			
Кракова	3 00	10·46	5·26	11·11	7·31	—
Підволочиск	6·44	3 20	10·16	11·11	—	—
Підвол. Підзам.	6·58	3·32	10·40	11·33	—	—
Черновець	6·51	-	10·51	3·31	11·06	—
Стрия	—	-	10·26	7·21	3 41	7·46
Белзця	—	...	9·56	7·21	—	—

Приходять з

Кракова	3 08	6·01	6 46	9·36	9·36	—
Підволочиск	2·48	10·06	6·21	9·46	—	—
Підвол. Підзам.	2·34	9·49	9·21	5·55	—	—
Черновець	10 16	—	7·11	8.13	1·03	2·38
Стрия	—	—	9·23	9·10	12·46	—
Белзця	—	...	8·24	5·21	—	—

Числа підчеркнені, означають порунічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

В інформацийнім бюрі ц. к. австр. зелїзниц державних у Львові ул. Третого Мая ч. 3. (Готель Імперіяль) продає ся білети полосові і окружні, пляни їзди і тариф у форматі кишеневім і дає ся інформациї в справах тарифових і перевозових. У тім бюрі, а також у такім самім бюрі у Відни (I. Johannengasse 29) уділяє ся устних або письменних пояснень в справах служби на ц. к. австр. зелїзницях державних. О скілько підручники зі звалять, можна також засягнути інформаций що до решти австро-угорских і заграничних зелїзниць.

За редакцию відповідає **Адам Креховецкий**.

ІНСЕРАТИ.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.